

ANNALES

UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA

SECTIO I

PHILOSOPHIA-SOCIOLOGIA

Studia nad polską filozofią
pierwszej połowy XX wieku

VOL. XXIX

LUBLIN

2004

UNIwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
ISSN 0137-2025

ESSEMPLARZ OBOWIĄZKOWY
BIBLIOTEKA
UMCS
LUBLIN

ANNALES

UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA

K O M I T E T R E D A K C Y J N Y

REDAKTOR NACZELNY

Wiesław Śladkowski

ZASTĘPCA REDAKTORA NACZELNEGO

Wiesław Skrzydło

REDAKTORZY SEKCJI

A	MATHEMATICA	Stanisław Prus
AA	CHEMIA	Władysław Rudziński
AAA	PHYSICA	Karol I. Wysokiński
AI	INFORMATICA	Paweł Mikołajczak
B	GEOGRAPHIA, GEOLOGIA ETC.	Józef Wojtanowicz
C	BIOLOGIA	Anna Tukiendorf
D	MEDICINA	Stanisław Bryc
DD	MEDICINA VETERINARIA	Zdzisław Gliński
DDD	PHARMACIA	Jolanta H. Kotlińska
E	AGRICULTURA	Stanisław Z. Łabuda
EE	ZOOTECHNICA	Marian Budzyński
EEE	HORTICULTURA	Maria Tendaj
F	HISTORIA	Wiesław Śladkowski
FF	PHILOLOGIAE	Maria Woźniakiewicz-Dziadosz
G	IUS	Antoni Pieniążek
H	OECONOMIA	Urszula Wich
I	PHILOSOPHIA — SOCIOLOGIA	Zdzisław J. Czarniecki
J	PAEDAGOGIA — PSYCHOLOGIA	Stanisław Popek
K	POLITOLOGIA	Alicja Wójcik
L	ARTES	Maria Przychodzińska

ANNALES

UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA

SECTIO I

PHILOSOPHIA-SOCIOLOGIA

Studia nad polską filozofią
pierwszej połowy XX wieku

VOL. XXIX

LUBLIN

2004

UNIWERSYTET MARII CURIE-SKŁODOWSKIEJ
ISSN 0137-2025

1000145570

LESZEK GAWOR

RECENZENT

JAN SZMYD

REDAKCJA WYDAWNICZA
HALINA KOSIENKOWSKA

TLUMACZENIE

na język angielski

ADAM GŁAZ

PROJEKT OKŁADKI
I STRON TYTUŁOWYCH

JERZY DURAKIEWICZ

SKŁAD
MIROŚLAW BOCIAN

ISSN 0137-2025

WYDAWNICTWO UNIWERSYTETU MARII CURIE-SKŁODOWSKIEJ
20-031 Lublin, pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5, tel. (0-81) 537-53-04, tel./fax (0-81) 537-53-02
e-mail: press@ramzes.umcs.lublin.pl <http://press.umcs.lublin.pl>

WYDRUKOWANO W 2005 ROKU

ANNALES
UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA
LUBLIN – POLONIA

VOL. XXIX

SECTIO I

2004

Spis treści

Table of contents

Słowo wstępne	9
AKSJOLOGIA	
WŁODZIMIERZ TYBURSKI	
Myśl etyczna w Polsce w latach 1895–1918 The ethical thought in Poland between 1895 and 1918	13
ANNA DRABAREK	
Czyn i jego ocena moralna w poglądach etyków ze szkoły lwowsko-warszawskiej The conception of act and its moral valuation in the Lviv–Warsaw school of ethics....	31
LILIANA WIERZBICKA	
Etyka w teorii Jerzego Landego Ethics in Jerzy Lande’s theory	51
LESŁAW HOSTYŃSKI	
Filozofia wartości Henryka Elzenberga na tle filozofii polskiej XX-lecia międzywojennego Henryk Elzenberg’s axiology against the background of the Polish philosophy between the two World Wars	61
BOGUMIŁA TRUCHLIŃSKA	
W kręgu aksjologii Jerzego Siweckiego (1908–1939) Jerzy Siwecki’s (1908–1939) axiology	77
IRENEUSZ SMOLIŃSKI	
Estetyka i teoria sztuki Mariana Massoniusa Marian Massonius’ aesthetics and the theory of art	89

DARIUSZ BARBASZYŃSKI

Z dziejów filozoficznego irracjonalizmu.

Przypadek Zdziechowskiego

On the history of philosophical irrationalism. The case of Zdziechowski..... 101

STANISŁAW JEDYNAK

Filozofia kultury Bogdana Nawroczyńskiego

Nawroczyński's philosophy of culture..... 111

EWA ZARZYCKA

Czy można „zeskriabinizować” Witkacego

albo co pisarzowi w duszy gra?

Can one “skriabinize” Witkacy or what is in a writer's soul? 121

FILOZOFIA SPOŁECZNA**JÓZEF PAWLAK**

Myśl historiozoficzna Bogumiła Jasinowskiego

Bogumił Jasinowski's historical philosophy 139

LESZEK GAWOR

Feliksa Młynarskiego filozofia społeczna

Feliks Młynarski's social philosophy 157

STEFAN SYMOTIUK

Mrowisko i „wielka maszyna” – Witkacy

a wizje kolektywizacji ludzkości

The anthill and the great machine. Witkacy and the visions

of collective humankind..... 177

RADOSŁAW SIEDLIŃSKI

Dialektyczna historiozofia Jana Stachniuka

Stachniuk's dialectic historical philosophy 191

JAROSŁAW JONIEC

Monopartia i totalitaryzm – Aleksander Hertz

o militaryzacji stronnictwa politycznego

One party and totalitarianism: Alexander Hertz on the militarization

of a political party 211

EPISTEMOLOGIA I ONTOLOGIA**KRZYSZTOF KILIAN**

Relacje pomiędzy nauką a filozofią

w ujęciu Tadeusza Czeżowskiego

Tadeusz Czeżowski's conception of the relationship

between science and philosophy 227

MAGDALENA MICHALIK

Filozoficzne poszukiwania Władysława Biegańskiego

Władysław Biegański's philosophical inquiry 245

17. EWA KILIAN	
Poglądy Gaweckiego na poznanie	
Gawecki's views on cognition	269
18. PIOTR BECKER	
Dyskusje nad ewolucjonizmem Karola Darwina	
w myśli polskiej przełomu XIX i XX wieku	
The debate about Charles Darwin's evolutionism in the Polish thought	
at the turn of the 20th century	287
19. MIROSLAW HAPONIUK	
Pedanteria i natchnienie. Przedmiot poznania etnologii	
w ewolucjonizmie krytycznym Kazimierza Moszyńskiego	
Pedantry and inspiration. The object of ethological inquiry	
in Kazimierz Moszyński's critical evolutionism	297
MATERIAŁY DO WSPÓŁCZESNEJ FILOZOFII POLSKIEJ	
20. DOROTA KIELAR	
Wprowadzenie do filozofii nieokreślenia	
Jakuba Litwina	
Introduction to Jakub Litwin's philosophy of indetermination	319
RECENZJE	
Jan Dębowski, <i>Człowiek i przyroda w polskiej myśli</i>	
<i>filozoficznej XVI-XIX wieku (Zarys problematyki)</i> (Piotr Becker).....	331
Witold Mackiewicz, <i>Ludzie i idee. Polska filozofia najnowsza (ZW)</i>	333
Zygmunt Bauman, <i>Razem osobno</i> (Halina Rarot).....	336
„ΣΟΦΙΑ” Pismo Filozofów Krajów Słowiańskich, nr 3 (Izabela Różycka)	339
Robert Wright, <i>Moralne zwierzę. Dlaczego jesteśmy tacy,</i>	
<i>a nie inni: psychologia ewolucyjna a życie codzienne</i> (Jacek Lejman)	343
Czesław Bartnik, <i>Misterium człowieka</i> (Krzysztof Bochenek)	346
Lech Gawor, <i>Filozofia wobec XXI wieku</i> (Danuta Niczyporuk)	349